

ZA NASELJEVANJE UGODEN SVET JE DODELJEN NARODNI ŠUMI.

NA NJEM JE PROSTORA ZA NASELITEV ENEGA TISOČA VOJAKOV.

Tako izjavlja W. W. Wilson, naseljeniški agent.

Denver, Colo. — W. W. Wilson, naseljeniški agent "The Great Divide", ki se budi iz Denverju po opravkih, obznanje, da je enemu tisoču vojakov odvzeta prilika za naseljevanje v okrajn Carbon, Wyo., ker je bilo 300,000 akrov rodovitnega sveta odvzetega od sveta za naseljevanje in vključenega v Haydenovo narodno šumo.

Mr. Wilson je živel pet in trideset let v južnem Wyomingu in vedar opisuje svet in pravi, da je bil nepravilno vključen v narodno šumo valed vpliva živinorejskih in ovčarskih baronov, tedaj govori iz lastne skušnje.

"Lahko naselimo 1,000 vojakov, može, ki hočejo obdelavati zemljo in ki jo znajo obdelovati, na tem svetu, kakor hitro se zopet svet odpre naseljevanju", izjavlja Mr. Wilson. "Tega sveta ne bi imeli nikdar vključiti v narodno šumo. Res je, da se nahaja nekaj šumi, ali nihče ne more menovati šume teh tisočev akrov popih in rodovitnih parkov pokritih z visoko travo, namakanih od ednih rek, ki so vsi glavni dočki reke Little Snake. Na tega svetu raste semintja grmovje. Če bil ta svet, kje drugje, bi bil vreden \$100. Poleg vsega, za pašo in poljedelstvo, se nahaja v zemlji še premog."

Volney T. Hoggat, urednik "The Great Divide", je svoječasno pisal senatorju W. E. Borahu v Idaho, da se naj odpuščeni vojniki naselijo na rodovitnem svetu, ki je bil vključen v narodno šumo. Na tem svetu je prostora za 6,000 naseljenikov in zanje bi bilo boljše, da se naselijo na njem, kot da se kupi drug svet, ki ni tako rodovit. Obtožil je mesarski trust, da ima nekakšen monopol o pašnikov v narodnih šumih. Senator Borah je uredniku odgovoril, da takoj posveti tej stvari več pozornosti, ko mu čas dopuсти. Tudi on soglaša, da se iz narodnih šum izloči vsak akor rodovitnega sveta, ki je za poljedelstvo.

Volney T. Hoggat, urednik "The Great Divide", je svoječasno pisal senatorju W. E. Borahu v Idaho, da se naj odpuščeni vojniki naselijo na rodovitnem svetu, ki je bil vključen v narodno šumo. Na tem svetu je prostora za 6,000 naseljenikov in zanje bi bilo boljše, da se naselijo na njem, kot da se kupi drug svet, ki ni tako rodovit. Obtožil je mesarski trust, da ima nekakšen monopol o pašnikov v narodnih šumih. Senator Borah je uredniku odgovoril, da takoj posveti tej stvari več pozornosti, ko mu čas dopuсти. Tudi on soglaša, da se iz narodnih šum izloči vsak akor rodovitnega sveta, ki je za poljedelstvo.

LAZSTRELA V TOVARNI ZA ŠMODNIK.

Tunnelton, Pa. — V tovarni G. McAbee Powder kompanije je eksplodiralo 1,000 funt. dinamita. Moč eksplozije je bila tako silna, da so žvenketale žipe v oknih v večmilijonskem okrožju. Tovarna se nahaja v Saltsburgu, 3 milje od tukaj.

Glavni poslopji sta zgoreli, ker je eksplozija zažela ogenj, ki se je kmalu razvil v požar.

ZAKON PROTI NEPRAVILNO VLOŽENIM ŽIVILOM USTAVEN.

Washington, D. C. — Najvišje zvezno sodišče je potrdilo postavbo, ki ji je sprejela legislatura države Wisconsin v letih 1909, 1913 in 1915 in ki prepoveduje prodajo vložnih in vkuhanih živil, katerim so priloženi banzola kislina, benzoinska soda in druga slične škodljive primesi za preživetje živil.

PROHIBICIJA RODI KRASNE TIHOTAPSKÉ CVETKE.

SERIF IN MIROVNI SODNIK OBTOŽENA PRODAJANJA OPOJNIH PIJAČ.

Afera je izročena veliki poroti v preiskavo.

Denver, Colo. — Prohibicija rodi vedno lepše tihotapske cvetke in nihče ne more danes reči zanesljivo, kateri sloji nimajo tihotapeev med sabo.

Sodnik Harry S. Class, član okrajnega sodišča v Brightonu, je sklical veleporoto, da obtoži "tihotapski trust z opojnimi pijanci", o katerem govore, da mu padeleje Sheriff George E. Rucker, podsheriff Cliff Ferguson in mirovni sodnik John W. Easter sta pa člana trusta.

Državni konstablerji preiskujejo na ukaz polkovnika Frank A. Adamsa, kam je izginilo konfiscirano žganje, vredno nad \$20,000. Žganje je prešlo nekam v dvanajstih mesecih iz sodniškega poslopja v Brightonu. Okrajni državni pravdnik pravi, da žganje je izginilo, šerif pa tudi ne pove, kam je prešlo.

Sheriff Rucker pravi, da je del žganja izročil Rdečemu križu, del ga je pa unkel. Ali to pojasnilo se nanaša le na majhen del žganja, ki so mu ga izročili konstablerji, da ga shranijo.

Sveveda je šerif obljubil, da pove veleporotnikom, kam je šlo žganje, ki je bilo njemu izročeno v shrambo. Obljubuje tudi, da bo njegovo pojasnilo zadovoljilo vsakogar in da se državni pravdnik prepriča, da ni prodajal zaplenjenega žganja.

Iz sodišča v Brightonu je izginilo nad 341 zabojev žganja v prav kratkem času. Okoli 300 zabojev ni šerif po obtožbi nikdar vpisal v knjigo. Žganje je bilo zaplenjenega 20 sodov, vknjiženih je pa le deset sodov. V vsakem sodu je bilo 40 galon žganja in po tihotapski ceni je sod žganja vreden \$1,000. Zaboj žganja stane okoli \$40.

Pred veleporoto je povabljenih okoli 40 prič. Okrajni državni pravdnik Johnson je poslal vsem osebam sodniško povabilo, o katerih sodi, da kaj vedo, kam je izginilo žganje. Med povabljenimi osebami sta polkovnik Adams in kapitan H. F. Allen od državnih konstablerjev; mrs. L. F. Simmons, bivša lastnica cestne krème "Model"; John Sylvester, mrs. Ida M. Chitwood in druge osebe.

Sheriff Rucker, ki ima dostaviti sodniška povabila, je bil začasno odstavljen, njegovo mesto je pa prevzel mrliški oglednik Jones.

Preiskava obeta biti zanimiva, kajti obtoženi so tisti, ki imajo čuvati in paziti na to, da nihče ne krši prohibicijske postavbe. Ljudstvo z napetostjo pričakuje izid preiskave in kaj izreče veleporota. Med ljudstvom se širijo razne govorice, povedati se pa ne da nič pozitivnega, dokler ne bo objavljen rezultat preiskave.

PRIPOROČILO ZA KONTROLO NAD SVETOVNIMI FINANCAMI.

Washington, D. C. — John J. Arnold, podpredsednik prve narodne banke v Chicagu, je rekel na kongresu za rekonstrukcijo, ki ga je sklicala "Narodna liga za ljudsko vlado", da je v svetovni vojni zmagalo zamegljavanje nad demokracijo. Dejal je, da mirovna konferenca ni potrdila izjave, da se je vojna bojevala za demokracijo.

Mr. Arnold je predaval o predmetu "mednarodna demokracija in financa" in priporočil je kontrolo nad svetovnimi financami po organizaciji, ki je podobna ameriškemu zveznemu odboru.

DANES SE VRŠI DRUGA SEJA NAJVIŠJEGA ZAVEZNIŠKEGA SVETA.

VČERAJSNJA SEJA NI BILA ZADOVOLJIVA Z AMERIŠKEGA VIDIKA.

Pariz, 12. januarja. — Najvišji svet mirovnega kongresa, obstoječ iz predsednika Wilsona in ministrskih predsednikov in ministrov za zunanje zadeve Velike Britanije, Francije, Združenih držav in Italije se je sešel danes popoldne v uradnih prostorih francoskega zunanjega ministarstva, da izmenja svoje nazore in izvrši priprave za jutrajšnjo konferenco, ki prične s polnim številom delegatov.

Današnja seja je zanimiva, ker so se prvokrat sešli vodilni državniški in zavezniki. Prvi na sejo je prišel maršal Foch, zadnji pa angleški ministrski predsednik Lloyd George.

Konferenca je pričela popoldne ob treh. Razpravljali so o roku za podaljšanje premirja, ki ponehane dne 17. januarja.

Pariz, 13. januarja. — Iz zanesljivega vira prihaja vest, da se delegatje na prvi seji najvišjega zaveznškega sveta v uradnih prostorih francoskega zunanjega ministarstva v nedeljo popoldne niso mogli zediniti z ozirom na proceduro na mirovni konferenci.

Druga seja se vrši danes popoldne ob treh.

Inicijativna seja je končala nepopolno z ameriškega vidika. Pričazen tajne diplomacije je bila odpravljena s komentiranjem prve seje.

Danes pričakujejo, da bo po končani drugi seji izdano oficijelno poročilo.

Po izjavi tajnika Lansinea se je izvršilo nekaj dela in sicer so bili aranžirani le tehnični detajli.

Upanje prevladuje, da se doseže sporazum, ki daje Združenim državam priliko, da lahko zahtevajo, da se vključijo določbe, po katerih ameriški mirovni komisarji razvijajo štirinajst točk predsednikovega mirovnega programa.

Odsotnost polkovnika E. M. House na prvi seji je bila aktualen udarec za Američane, ker je izdelal mnoge detajle, ki bi jih le on lahko izrazil. Polkovnik House ima z mnogimi zastopniki prijateljske zveze, ki le površno poznajo državnega tajnika Lansinga.

Predsednik Wilson ni hotel razgovarjati o stvari na seji. Zda se diho, da se velika konferenca vseh večjih zaveznikov sil ne bo vršila pred koncem tedna. Japonski zastopniki pridejo šele jutri. Japonska poslanika na Francoskem in v Angliji sta v preliminarne razgovore čuvala le interes Japonske.

London, 13. januarja. — Oficijelno poročilo iz Pariza pravi, da so se v nedeljo popoldne razgovarjali na seji najvišjega zaveznškega sveta o točkah, ki so v zvezi s premirjem.

Po končanem razgovoru o teh točkah so izmenjali mnenja neformalno.

SKUPNA JUGOSLOVANSKA DEPUTACIJA V WASHINGTONU.

Dne 8. januarja so bili sprejeti pri državnem oddelku v Washingtonu, D. C., Ethin Kristan in Frank Kerže, kot zastopnika Slov. Rep. Združenja in g. Grgurevich, kot zastopnik Jugoslov. Nar. Viječa. Izročili so državnemu uradu nad 25,000 podpisov, katere je nabralo SRZ po naših naselbinah za pravično rešitev jugoslovansko-italijanskega vprašanja.

Bili so tam skoro eno uro, dali mnoge informacije ter izročili zajedno peticijo na predsednika Wilsona. Državni urad pozna jako dobro naše vprašanje, z živim zanimanjem je sledil raznim podatkom. Nenavadno dober vtis je napravilo to, da sta prvič nastopili veliki organizaciji SRZ in Jugoslovansko Narodno Viječe kot eno telo v obrambi pravic našega naroda v stari domovini.

Državni oddelek je obljubil deputaciji, da pošlje memorandum naravnost na predsednika Wilsona v Pariz. To je bilo deputaciji ne le samo obljubljeno, ampak tudi dana pravica, da sporoči o tem javnosti.

ZADNJE DEJANJE V ŽIVLJENJU CESARJA SAHARE ODIGRANO.

ŽENA JE USTRELILA ZNANEGA MILJONARJA LEBAUDYJA.

Umor je bil izvršen na pragu kraljevega doma.

Westbury, N. Y. — Jacques Lebaudy, poznani tudi pod imenom cesar Sahare, je bil ustreljen od svoje žene, ko je vstopil v njen dom.

Lebaudyjeva žena je stara šele 33 let in dobro poznana med tistimi krogi na Long Islandu, ki ne orjejo in sejejo, pa vendar žanjejo in hodijo oblečeni v svilo in baržun.

Med vrsticami vesti, ki jih prišajajo veliki dnevniki o dogodku, je čitati, da se je odigrala navadna družinska drama, kakršnih se izvrši dandanes na stotine vsaki dan po širnem svetu.

Suba dejstva govore, da je živel Lebaudy, milijonar in sin umrlega francoskega sladkornega kralja, že več mesecev ločen od svoje soproge. Med njim in njegovo soprogo so se odigrali večkrat prizori, ki se nekaj navadnega tudi med zakonikimi pari, čeprav ne razpolagajo z milijoni in ne živijo kar tjevečan kot trojice v panju. Milijonarji, bogati postopajo in pustolovci ravnotako rdeči pod kožo kot drugi ljudje, ki garajo in trpe vse svoje življenje dni, in pri njih so taki preprički bolj pogosti kot pri navadnih ljudeh, kajti s časom, ki je drugim dragocen, ne vedo, kako ga naj zapravijo. Posledica takih prepričkov je ločeno življenje, zakonska ločitev, včas pa zaključeno s katastrofalnim dogodkom kot v drami.

Tako je tudi z Lebaudyjem. Vse lepe besede, ki so jih napisali veliki dnevniki o bronkijalnem kataru in nervoznosti žene Lebaudyje, ko je segla po samokresu in ubila svojega moža, imajo dobro preračunjen namen. Pričazati hočejo ljudstvu, da med bogatimi postopajo ni morilev in če se kaj takega izvrši, kar imenujemo umor, se je to izvršilo v duševni zmedenosti.

Ali dejstva govore jasno, da je Lebaudy potikal na vrata. Odpiral mu je prišla njegova soproga s samokresom v roki, dasiravno so bile doma poleg nje še njena osemnajstletna hči, postrežnica in kuharica. Oddala je najprej strelo in vsi so zadeli. Dogodek se je odigral ob pol sedmih zvečer. Po izvršenem umoru je Lebaudyjeva soproga poslala svojo hčer k šerifu Seamanu s poročilom, da je ustrelila svojega sopraga.

Lebaudy seveda tudi ni bil angelj. Radi njegovih činov bi bil že davnej sedel v blaznici, če ne bi v ječi, ako mu njegov oče ne bi bil zapustil čedne vsotice, okoli \$12,000,000. Nekoga dne se je zadelo mlademu milijonarju, da je Lebaudy prevel kmečko ime, posebno če ima človek denarja kot toče in še tovarne, v katerih zanj garajo delavci, da mu ne zmanjka drobiža za njegove prišmodarije.

Tako se je rodila v njegovi glavi misel, da ustanovi veliko cesarstvo na afriškem obrežju. Vkrca se je na svojo jahto "Frasquita" in se je izkrcal na afriškem obrežju. Vzel je zemljo v posest, razvil svojo zastavo, tri črke na temno rdečem polju, in proglasil se za cesarja. Imenoval se je Jaka (Jacques) L., cesar Sahare. S sabo je pripeljal 500 "podložnikov" in jih je naselil na zasednem svetu. Francoska, španska in švicarska vlada so podučile novopečenega cesarja, da se ne morejo ustanovljati nova cesarstva tjeven dan in leta 1904 je Lebaudy v Bruslju podal izjavo, da se odpove "cesarstvu Sahare."

VREME.

Danas najbrž lepo in nekoliko hladnejše vreme v Illinoisu.

Solnčni vzhod ob 7:16 a. m.; solnčni zahod ob 5:42 p. m.

OBČINSKE VOLITVE SE BLIŽAJO V CHICAGU.

POLITIČNE STRANKE SE PRAVLJAJO ZA VELIKI BOJ.

Starima strankama je slesel strah v kosti pred četrto stranko.

Chicago, Ill. — Blizamo se občinskim volitvam in politične stranke so pričele gubati. Socialistična stranka je že odprla volilno kampanjo s shodom v Kollaeju, toda svojih kandidatov še ni postavila in jih objavi kasneje.

Tudi stari stranki, republikanska in demokratična, se letos pripravljata za volilni boj na drug način, kot druga leta. Prejinja leta nista stranki polagali dosti važnosti na to, kdo je kandidat, kajti voditelji strank so bili prepričani, da bodo volile glasovali zanje, ne da bi vprašali, kdo so in kaj so. Letos je drugače, kajti vojna je vplivala na volilce, da so pričeli misliti in se je bati, da bo stari stranki poraženi na voliču. Iskati sta pričeli kandidate, ki so na glasu, da gredo z duhom časa naprej in zastopajo ljudske koristi. Ogledali sta si dobro preteklost vsakega morebitnega kandidata in kaj je na njem, da učinkuje kot privlačna sila na volilce. Časniki pripovedujejo, da republikanska stranka proglasi županski kandidatom Merriama, demokratična pa senatorja Lewisa ali kongresnika McAndrewsa. Prvi spada med napredne republikance in je bil kot stotnik v Evropi, mr. Lewis in mr. McAndrews sta pa posnana kot napredna demokrata, ki sta v kongresu delala za ljudstvo.

Zakaj je taka sprememba v volilnih krogih obeh starih političnih strank?

Pri letošnjih občinskih volitvah stopi na voliče četrta stranka — delavska stranka, ki ima za sabo strokovno organizirano delavstvo. To dejstvo je povzročilo, da je stari političarjem segel strah v kosti. Kandidat za župana je Fitzpatrick; predsednik "Delavske federacije" v Chicagu. In če bo strokovno organizirano delavstvo sledilo tudi na političnem polju svojim voditeljem tako, kot na strokovnem, je možnost tu, da nova stranka zmaga ali vsaj dobi tako veliko število mandatov, da bo občutljiva njeno opozicijo v občinskem svetu. Njen program se da povedati z besedami: Konstruktiven socializem. V programu res ni nikjer zapisana beseda socializem, ali v programu so same socialistične zahteve, kot jih najdemo v občinskih programih socialističnih strank križem sveta.

KANDIDATJE DELAVSKE STRANKE V CHICAGU NOMINIRANI.

Chicago, Ill. — Delavska stranka je v nedeljo imenovala svoje kandidate za občinske volitve. Kandidat za župana je John Fitzpatrick, predsednik "Delavske federacije" v Chicagu; za mestnega pšarja John Kukulski, poljski organizator za klavniške delavce; za mestnega blagajnika je Knute G. Torkelson, tesarski delavec.

Fitzpatrick je izjavil, da bo stranka sprejemala darove za volilno kampanjo le od dušenih in ročnih delavcev. Bivši občinski svetovalec Rodriguez je prerokoval, da se mlada neodvisna delavska stranka kmalu razširi prek vseh Združenih držav.

PODPORNA PREDLOGA ZA GLADNE EVROPEJCE SPREJETA V ZBORNIŠNEM SENATU.

Washington, D. C. — Predloga, ki je bila priporočena od predsednika Wilsona in dolga \$100,000,000 za lačne Evropejce, je došla novo življenje, ko jo je sprejel zborniški odsek. Za predloga je glasovalo pet članov odseka, proti nji pa trije.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v klepanju n. pr. (Januar 31-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

ČIGAVA JE NALOGA, DA SKRBI ZA IZOBRAZBO OTROK?

Učitelji pripadajo k stanu, s katerim današnja človeška družba ravna zelo krivično. Poverjena jim je vzgoja mladine, vtepati morajo tej mladini elementarne nauke v glavo in jo pri tem navajati k pravih življenjskim nazorom, da koristi človeški družbi, ko odraste. Na ramenih ljudskih učiteljev počiva velika odgovornost in njih delo je mukotrpno in trdo. Oblačiti se morajo boljše kot navadni delavci, kajti slabo oblečen učitelj bi si ne pridobil spoštovanja razposajene mladine. Skrbeti morajo tudi za nadaljevanje svoje izobrazbe, kajti pravi učitelj ne sme ostati tam, kjer je bil, ko je zapustil učiteljske, če hoče vzgojiti svoje učence v modernem duhu in jih seznaniti z novotarijami, ki se v dobi jekla in premoga pojavljajo druga za drugo. Navzlic temu napornemu in za človeško družbo zelo važnemu delu in njim naloženim dolžnostim, prejema večina učiteljev in učiteljic sramotno nizko plačo, ki dostikrat ne doseže niti mezde navadnega težaka.

Posebnost slabo se godi učiteljem in učiteljicam, če je občinski šolski svet nazadnjaški, ali če je občina siromašna. Zastonj so njih prošnje za povišanje mezde, občinski šolski svet pravi, da nima denarja. S takimi izgovori je rešena mogoče stvar za šolski svet, ni pa rešena za učitelje, ker s takimi besedami ne morejo kupiti hrane in obleke, plačati stanovanja in skrbeti za spopolnjevanje svoje izobrazbe, ki je zanje potrebna, da podučujejo mladino v duhu časa.

Večina učiteljev živi dandanes v takih razmerah kot delavci. Postali so intelektualni proletarci in to spoznanje prodira vedno bolj globoko tudi med njimi, kar dokazuje dogodek, ki se je odigral v Little Ferryju, N. J.

Šestnajst učiteljev je prosilo, da se odpusti vodja. Šolski svet ni ugodil želji in učitelji so zastavkali. Zdaj je stopil šolski svet v akcijo in je obvestil vodja, da poda ostavko. Šolski svet ni tega storil, ker je mogoče prišel do spoznanja, da je pravica na strani učiteljev. Pri njem je odločilo dejstvo, da je lažje dobiti vodja, kot pa šestnajst učiteljev.

Učitelji niso svoje zahteve stavili kar tjevidan, ampak so o stvari razpravljali in glasovali. Ko je bil zaključek storjen, so ga sporočili šolskemu svetu. Šolski svet se ni oziral nanj in sledila je stavka.

Akcija se je ravnotako izvršila, kakor pri organiziranih delavcih, kar dokazuje, da so učitelji prišli do spoznanja, da je v združenju moč. To spoznanje jih vodi dalje, da si lahko ravno na ta način pomagajo do izboljšanja svojega gmotnega položaja.

Če pride do stavke učiteljev, do katere imajo seveda ravnotako pravico kot delavci, ne bodo trpeli otroci imovitih slojev, kajti take otroke podučujejo privatni učitelji, ali pa pohajajo v privatne zavode. Na škodi bodo le otroci delavskih staršev, kateri dobivajo že tako pičel poduk v današnjih razmerah.

Pravice do stavke se ne sme in ne more vzeti učiteljem, kljub temu se pa razmere lahko tako uredi, da ne pride nikjer do učiteljske stavke. Predvsem je treba poddržati vse javne šole: ljudske, srednje in učilišča, ker je le s poddržavljenjem šol mogoče urediti učiteljske plače in ustvariti take razmere, da so učitelji zadovoljni z njimi.

Naši dedje so spoznali, da vsak posamezen državljani ne more najeti učitelja za svoje otroke in ustanovili so občinske šole, da je mogoče podučevati vse otroke v občini. Zdaj smo prišli do spoznanja, da morajo imeti vsi otroci v državi enako priliko do izobrazbe, ker taka izobrazba služi splošnemu napredku in blagostanju. Iz tega spoznanja sledi logično, da je treba javne šole poddržati, ker občinske šole ne morejo dati vsem otrokom enake prilike do izobrazbe in se v takih šolah pogosto zanemarljivo šolski poduk, ker nima občina potrebnih sredstev za nabavo učnih sredstev.

Velika zmota je, če mislimo, da naj občina izvršuje nalogo, ki gre državi. Kadar otrok odraste in prične delati duševno ali z rokami, nima od njega le koristi občina, ampak ima jih država, sploh vsa človeška družba, ker s svojim delom vstvarja nove vrednosti ali pa pomaga z njim k razvoju v popolnejše forme produkcije in boljših

razmer v državi. Če je naloga države, da skrbi za bolne, pohabljen in za delo nezmožne delavce, je ravnotake njena dolžnost, da preskrbi vsem otrokom v svojih mejah enako priliko do izobrazbe.

DOPISI.

Pittsburgh, Pa. — Dne 22. decembra je imela v tem mestu svoje zborovanje in shod okrožna organizacija Slov. rep. združenja za zapadno Pennsylvanijo, toda udeležilo se ga je prav malo pittsburghskih Slovencev. Okoličani so se radi tega jezili na nas, našo naselbino pa so razglasili za nazadnjaško. Ne tajim, da tu ni nazadnjakov. Toda slabe udeležbe ni zakrivila toliko mlačnost tukajšnjih Slovencev, kakor organizacija SRZ, sama, ker ni zadostno oglašala shoda. Reklama je bila vsekakor zelo slaba in tukajšnja javnost ni vedela, kdaj se vrši zborovanje, raditega se ga seveda ni mogla udeležiti. Če vpoštevamo vsa ta fakta, mislim, da bi bilo vsekakor umestno, da se skliče v Pittsburghu še eno zborovanje, katerega pa bi se moralo oglašati v listih in dati tudi tiskati cirkularje in če mogoče tudi večje plakate. Reklama je na vsak način potrebna. Paz mislim da bi se s po novim zborovanjem v tem mestu za SRZ dosegli veliki uspehi. Pridobili bi novih članov za organizacijo, pa tudi kak tisočak, morda tudi več, bi se nabral v milijondolarki sklad SRZ. Če napravite še en poskus, boste sprevideli, da nismo taki nazadnjaški za kakršne si nas predstavljate. Priporočam vam, da za nas ta shod, če ga priredite, povabite Ethel Kristana, kajti on ima tu zelo privlačno moč in ljudstvo bi se gotovo udeležilo shoda. Kar se tiče reklame za shod, sem vam pripravljen po svojih močeh pomagati, če me pravočasno obvestite, da nam bo mogoče urediti vse potrebno. Le korajžilo! En ponesrečen poskus se ni dovolj velik vzrok, da nas zapustite. Če oves ne gredo v hlev same, jih je treba v to pripraviti. Vem, da agitacija ni lahko delo, pač pa je združeno z mnogimi težavami in tudi razočaranji. Toda če ne gre naenkrat, se morda posreči v drugl.

Želim, da okrožna organizacija SRZ premeni svoj zadnji sklep, ter se enkrat priredi zborovanje, oziroma shod v naši sredi.

Peter Slabe,

3013 Penn. Ave., Pittsburgh, Pa.

Carlinville, O. — Dne 3. januarja je v bolnišnici v Springfieldu umrl rojak Andrej Škočir, samec, star okoli 40 let, doma nekje iz tolimskega okraja. Pred kakim mesecem se je poškodoval v premogokopu. Poškodbe so bile smrtno in jim je moral podleči. Večinoma je bival po zapadnih državah, največ v Montani. Leta 1912 sva s pokojnikom prepoznala vse severozapadne države ameriške Unije. Pokojnik je bil miren, blag značaj in naprednega mišljenja. Ko je umrl, sem dobil telefonično obvestilo, naj se udeležim njegovega pogreba. Ravno ko pridem na Auburn, so ga pri nesli iz cerkve, kajti pokopan je bil po katoliških obredih. Ni mi bilo žal, da sem zamudil cerkvene ceremonije. Nisem govoril s pokojnikom ravno pred smrtjo, vendar sem prepričan, da on ni zahteval cerkvenega pogreba. Društvo SNPJ, katerega član je bil pokojnik, mu je izkazalo zadnjo čast ob gomili, ni se pa hotelo udeležiti cerkvenih ceremonij. Društvo je storilo, kar se tiče pogreba, popolnoma svojo dolžnost, in ker se ni udeležilo ceremonij v cerkvi, mu dajem zato vso čast.

Tu se je ustrlel rojak Anton Gajšek. Hlehal je še dalj časa na proletarski boleznijetki, in obup pred neozdravljivostjo ga je morda poglaval v hitrejšo smrt, ker ni mogel več prenašati počasnega umiranja. V Ameriki je bival že nad 40 let, 35 let pa je bil državljani te republike. Doma je bil iz vasi Črneče pri Spodnjem Dravoredu na Koroskem. Ako ima v Združenih državah kaj sorodnikov, nam ni znano. Preje je delal dolgo vrsto let v tovarni, v katerem kraju, ne vem. Član podpornega društva ni bil. Star je bil 64 let in neženjen. Bil je tudi nekoliko gluh. Imel je nekaj denarja, katerega ima sedaj v oskrbi sodnija, dokler se ne zglašijo njegovi sorodniki (ako jih kaj ima). Ako žele njegovi sorodniki, ako so v tej deželi, kaka pojasn-

la o pokojniku, naj pišejo na Court House, Carlinville, Ill. John Pogačnik.

La Salle, Ill. — Vsaka organizacija ali korporacija ima navado, da ob Novem letu pregleda svoje delo v preteklem letu in poda poročilo poslovanja. Tudi slovenska naselbina v La Sallu bi lahko naredila tak pregled našega javnega delovanja v preteklem letu, da bi spoznala, koliko smo napredovali, kaj je bilo v našem delu in zadržanju koristnega in kaj je bilo škodljivega. Tak pregled nam bi nudil zadosten vpogled v razmere, iz katerih bi potem skušali odpravljati vse škodljive vplive v našem javnem življenju.

Vzemimo na primer najprvo S. R. Z. Ko smo ustanovili to organizacijo v La Sallu, je vladalo zanje med tukajšnjim občinstvom največje navdušenje. Vsi smo se zavedali potrebnosti te organizacije in vsi smo povdarjali, da je program, kakoršnega zastopa S. R. Z., najboljši za pravično rešitev jugoslovanskega vprašanja. Naša lokalna organizacija je izvršila precej dela, toda lahko bi ga bila še več, ako bi bilo članstvo oglašalo ves čas tako vajtrajno in delavno za stvar, kot je kazalo v začetku. Zdravimo se sedaj, po Novem letu. Udeležajmo se polnoštevilno sej lokalne organizacije. Vršimo propagatorično delo za program SRZ. Podpirajmo lokalno in centralno gibanje SRZ, gmotno in moralno. Če bomo izvrševali vse to, tedaj bomo o sebi lahko rekli, da v polni meri vršimo svojo dolžnost. Vzemimo si za zgled druge naselbine, ki so po številu rojakov manjše kakor je naša, pa vendar kažejo vse drugače zanimanje in delajo za SRZ, z mnogo boljimi uspehi, kakor pa mi. Precej smo prispevali zadnje leto za našo organizacijo. Prišpevajmo tudi leto, kajti potrebe SRZ so letos mnogo večje, kakor pa so bile lani. Pokažimo javnosti, da je slovenska naselbina v La Sallu še vedno ena najnaprednejših trdnjav za napredek ameriških Slovencev, da je aktivna v vseh bojih in vseh podvzetih, ki so na korist splošnosti našega ljudstva.

V naši naselbini eksistira tudi slovenski socialistični klub. V zadnjem letu radi razmer nismo bili posebno aktivni; temu je bil kriv v prvi vrsti boj z vodilnimi elementi v stranki radi st. lousijske platforme, s katero velika večina slovenskih sodrugov ni mogla soglašati. Pozneje, ko je slovenska sekcija sprevidela, da se vodilni elementi v stranki nočejo umakniti, niti spremeniti svoje taktike, je slovenska sekcija izstopila iz stranke. S tem korakom pa so slovenski soc. klubi, združeni v S. R. Z., dobili prosto pot za agitacijo. Lahko bi bili med našim ljudstvom storili za socializem mnogo več, kakor smo. Nekoliko krivde nezadostnemu uspehu na tem polju je vsekakor pripisati dejstvo, da masa le težko razume konstruktivni socializem, takega socializma, ki pomenja trezno gradilno delo k popolnejši človeški družbi. Za poznanje takega socializma je treba imeti precej smisla za razumevanje idej, treba se je učiti in študirati socialna vprašanja. Veliko lažje je pridobiti maso, posebno kadar je nezadovoljna, za takozvano destruktivno taktiko, katero propagirajo nekateri "ultraradikalni" socialisti. Sami priznate, da je treba na poti k izboljšanju družbe izobraziti mase, in čim bolj je pristopna izobrazbi, tim lažje je delo za napredek, za socialne reforme, ki vodijo človeštvo v boljše bodočnost. O tem bomo imeli sedaj po končani vojni priliko mnogo govoriti in pisati, kajti poskušalo se je izboljšati našo družbo z različnimi metodami v različnih razmerah. Vendar pa moramo v ožjem krogu delati na to, da utrdimo naš klub, da mu pridobivamo novega članstva, da širimo med ljudstvo literaturo, ki bo širila med delavstvom razredno zavest. Člani naj prihajajo redno k sejam, s seboj pa naj privedejo vedno tudi nove kandidate. Vsak član naj bo organizator kluba. Prišel bo čas, ko bomo morali zopet v svojo močjo poseči aktivno v boj. Naše stališče pa bo

olajšano, če bomo imeli močno organizacijo razredno zavednega slovenskega delavstva.

Omeniti moram tudi slovensko pevsko in dramatično društvo. Vsi, ki imate nekoliko pojma o kulturnih društvih, mi boste priznali, da so take organizacije potrebne vsakemu narodu, ravno tako tudi nam. Naselbine brez kulturnih društev so mrtve tudi za druge koristne ustanove za napredek naroda. Kulturna društva so najboljša sredstva za širjenje izobrazbe. Med kulturno zaostali narodi je obstanek kulturnih društev združen z velikimi težavami. Ljudje, ki so aktivni v takih organizacijah, se morajo mučiti, ako jih hočejo obdržati, kajti občinstvo jim ne nudi tiste moralne in gmotne podpore, ki je potrebna za boljši uspeh. Stara resnica je, da se ugled vsakega naroda meri po njegovi izobrazbi. Le pogledite okoli sebe, pa boste videli, kateri narodi imajo več ugleda. Narod, ki ima največ ugleda, je kulturno najmočnejši. S tem mislim razne narodnosti, ki so naseljene po ameriških mestih. Slovenci v tem oziru sicer nismo med najzadnjimi, toda tudi med prvimi nismo. Še veliko dela je treba, še veliko izobrazbe se je treba zavzeti, predno bomo mogli korakati v prvih vrstah kulturnejših narodov. Za naše razmere, kjer je vsled našega malega števila vse nekoliko majhno in ozko, smo sicer daleč prišli na polju izobrazbe, mnogo dalj, kakor pa marsikateri močnejši narod. V La Sallu imamo Slovenci narodni dom, v katerem je prostorna dvorana in drugi prostori, katere lahko rabimo v kulturne namene. Imamo vse pogoje za razviti slovensko dramatično do take višine, kakor je med nami sploh mogoče. Treba je le aktivno sodelovati v krogu dramatičnega in pevskega krožka vsem tistim, kateri imajo dar za to, drugi pa bi jih morali moralno gmotno podpirati. Kadar se vrše prireditve naših kulturnih organizacij, bi jih moralo občinstvo posetiti številneje, kakor pa jih sedaj obiskuje. V tem oziru bo treba še precej dela, predno bo ljudstvo dobilo dovolj razumevanja za dramatično, pevsko društva, literaturo itd. Občinstvo pa bo treba prirediti predstave, ki bodo res predstave, ne pa navadne komedije površne igrane. Treba bo polagati nekoliko več važnosti na umetnost, na pomen dramatične in drugih podobnih stvari v zvezi s kulturo. Na čelu dramatičnih društev bomo morali nastavljalati najzmožnejše. Za dilatante pa naj bi prihajali taki, ki imajo smisel za dramatično in talent za predstavljanje. Na ta način bomo občinstvu dali res to, kar imenujemo duševni užitek. To velja za vse slovenske naselbine, pa tudi za druge narodnosti. Kultura je mednarodna in za vse narode so v tem oziru enaka pravila.

Pri društvu Soča je vsako dobrodošel, samo da je sin ali hči majke Slave in želi pripomoči kulturnemu napredku našega naroda. V kolikor mi je znano, bo to društvo priredilo igro Revček Andrejček v najkrajšem času. Mi pa skrbimo, da ne bo nobenega, ki ne bi prišel a dvorano na dan priredbe.

Rojaki v La Sallu, zavzemimo se, da bo naše geslo v tem letu: Vsi na delo za napredek slovenskega naroda!

J. Z.

Indianapolis, Ind. — Kot član armade brezposelnih imam čast obiskovati na pol prazne tukajšnje livarne in trebušane priganjace v njih. V vojnem času so po zvali stotisoče mož v armado, njihova mesta pa so zavzemale ženske, mladina in črne iz južnih držav. Tako delajo še danes ženske na prostorih, o katerih ni niti pred vojno nihče sanjal, da jih bodo kdaj okupirale. Danes je po mestih še precej družinskih očetov, ki stikajo okoli za delom, na tisoče mladih žensk pa dela na prostorih, ki so jih prej zavzemali možiki. To so seveda težki problemi in treba bo ljudi, ki dobro razumejo socialna vprašanja, če jih hočejo rešiti v pol delavstva obojega spola.

V mnogih tovarnah imajo pred vsami prednost črne, ker so dober material za pridobivanje profita ter težko pristopni strokovnim organizacijam. V slučaju štrajkov so ti ljudje resna bilka za družbe, kajti s pomočjo nezavednega delavstva temnega plemenca porazijo razredno zavedno

delavstvo, ki se mora potem uklopiti družbam na milost in nemilost.

Tukajšnji Slovenci delajo večinoma v livarnah ter spadamo k organizaciji International Moulder Union. Dne 8. decembra je potekla plačilna listevica \$5 za delovno delo na dan. Sedaj zahteva unija \$6 dnevno za osebnostno delo. Ako bodo pogoji družbe nezadovoljnosti, je stavka v nekaj dneh neizogibna. Po mojem mnenju je temu sporu precej kriva brezposelnost v livarski obrti. Kar se tiče tovarne druge industrije, obratujejo večinoma s polno paro. Le livarska obrt je do kraja izžepana.

Ker sem pristal napredne struje, sem vedno rad agitiral in pomagal s prispevki za poraženje avtokracije in osvobodjenje naših bratov in sester izpod vlade centralnih cesarstev. Delo, ki smo ga vršili "demokratični elementi" vseh narodov, je uspelo in želim, da bi rodilo obilega sadu izkrvavljenemu človeštvu.

Niso odpravljani še vsi znaki avtokracije. Mi sicer vidimo, da sprejemajo parlamenti raznih držav velike reforme zakone v prid ljudstva, v prvi vrsti delavstva. Na tem polju bo treba tudi tu še precej storiti, predno bomo odpravljani vzroki, ki tišče delavstvo k tlom, ki povzročajo brezposelnost in izkoriščanje. Kapitalizem je še močan faktor in za delavstvo je še mnogo boja, predno ga bo nadladalo. Dokler bo vladal brezmejen pohlep po profitu, toliko časa delavstvo ne more biti svobodno, toliko časa bo morala mladina delavskih staršev puščati svoje mlade moči v tovarnah bogu profita. Niso vsega krivi bogataši, kar se nam zdaj nepravilnega. Mi imamo tukaj glasovnice, imamo parlamente, kateri imajo vso moč in zastopniki v njih so izvoljeni na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice. Politične zavesti nam je treba. Razumeti bi morali, da naše interese ne morejo zastopati taki ljudje, ki so vse kaj drugega, kakor pa delavci. In vendar nočemo poiskati delavskih zastopnikov v ustanovljene zbornice, nego volimo tiste, ki zagovarjajo pravičen profit. Če hočemo ljudstvu pokazati, kje je ključ do rešitve, ga moramo izobraziti. Treba je med njimi širiti delavsko časopisje. Med ameriški Slovenci prideta pri tem v poštev Prosveta in Proletar. Razširjamo take liste. Pristopajte k delavskim organizacijam ter se poučujte o pomenu organizirane sile. Otrsite se nazadnjaških pomislekov proti delavskemu časopisju, politični akciji in strokovnemu organiziranju. V tem so zapopadna naša najboljša orožja za izboljšanje stanja vsega proletarijata.

Član armade brezposelnih.

Garrettsville, O. — Kakor drugod, kjer je zimsko podnebje, tako tudi tu obhaja tetka zima svoje ceremonije in nas nadleguje s snegom, mrazom in drugimi dobitimi, ki jih prinaša zima, večinoma v dolgočasje ljudem.

Tudi influence nas ni pozabila; en čas se je zabavala z enim, en čas z drugim, samo da je tekel čas naprej. — Za žrtve pa si je izbrala člana društva Lunder Adamič. John Anželina v najlepši dobi življenja, starega šele 28 let. Bil je samec. Tu zapušča sestro, v domovini pa mater, brate in sestre. Bodi mu lahka tuja gruda.

Martin Bolha.

BRAZILSKA VLADA KONTROLIRA ŽIVEŽ.

Washington, D. C. — Po sem došli poročili so se živila v Braziliji tako podražila, da je bila vlada prisiljena omejiti izvoz. Tako poročilo je sprejel biro za delavsko statistiko.

Predsednik brazilske republike je avtoriziral živilske upravo, obstoječo iz enega komisarija in potrebnih pomožnih moči, da dožene, kako velike so živčne zaloge, produktivni stroški, cene in da preštudira sredstva za odpomoč po vladni kontroli.

Mogoče, da pojde ves pridelek skozi vladne roke.

Neki vladni načrt priporoča, da vlada podpira konzumna društva.

Cene živež so silno poskočile v glavnem mestu Rio de Janeiro in v delavskih krogih vlada veliko pomanjkanje. Domači pridelki imajo ravnotako visoke cene kot importirani.

Razno iz inozemstva.

AMERIŠKI VOJAKI PRIDEJO DOMOV V OSMIH MESAHI.

Pariz, 13. januarja. — Predsednik Wilson namerava da se vrnejo vsi ameriški vojaki iz Evrope v osemih mesecih domov.

Predsednik je v soboto knoferal z generalom Pershingom glede demobilizacije.

Mr. Wilson se zelo zanima, da se vojaki hitro vrnejo domov in v civilno življenje. Vprašal je tudi generala Pershinga, kako je s stvarjo glede nemške trgovske mornarice, ki naj bi pomagala prevažati ameriške vojake iz Evrope domov.

Ameriška armada je lahko v osemih mesecih transportirana domov, to ni nič nemogočega. Predsednik sodi, da številne ladje, ki so prevažale vojake v Evropo, ravnokar hitro transportirajo vojake na povratku domov, kot so jih prevažale v Evropo.

JAN PADEREVSKY OBSTRE-LJEN.

London, 12. januarja. — "Exchange Telegraph" poroča iz Kodanija, da je neki neznanec ranil Jan Paderevskega, voditelja Poljakov. Neznanec je stopil v sobo nekoga varšavskega hotela in oddal strel na Paderevskega. Zdravniki upajo, da ga ohranijo pri življenju.

Aretriranih je bilo več boljševikov, o katerih sumijo, da so v zvezi z napadom.

Paderevski se je nahajal več dni v Varšavi, da organizira vlado iz vseh strank. Na potu v Varšavo je doživel razne neprimlikke.

NEMIRI V ARGENTINI.

Buenos Aires, 13. januarja. — Tukaj vlada najhujši meščanski teror. Civilne straže, oborožene s puškami in samokresi v rokah patrulirajo po ulicah. Kjerkoli stoji tri osebe ali več skupaj, jih razpršijo civilne straže.

Govorice se širijo, da so streljali iz hiš na patrulje, ki se ne morejo dogati, če so resnične. Neka govoriča pripoveduje, da je neki maksimalist napravil izpoved, da je izdelan načrt za napad na hotel Plaza.

Cenzurirana brzojavka pripoveduje, da se je maksimalistično gibanje razširilo na glavna mesta v notranjem. V Rosario je bila v nedeljo dopoldne proglašena splošna stavka.

ČRNOGORCI ZAHTEVAJO U-MAKNITEV ITALJANOV.

Belgrad, 13. januarja. — Črnogorska zbornica je sprejela resolucijo, v kateri zahteva, da se italijanske čete takoj umaknejo iz Črnogore. Resolucija izjavlja, da Črnogora tvori del nove države Srbov, Hrvatov in Slovencev in radi tega so italijanske čete v nji nepotrebne.

VLADA APELIRA NA LJUD-STVO.

London, 13. januarja. — Luksemburška vlada je izdelala proklamacijo na ljudstvo, v kateri apelira proti gibanju za ustanovitev republike. Proklamacija pravi, da je velika vojvodinja Marija pri volji se odpovedati prestolu, če je njen prestol ovira proti gospodarski združitvi z Belgijo in Francijo.

LJUDSTVO JE PROKLAMIRALO REPUBLIKO.

Luksemburg, 11. januarja. (Zakamelo.) — Velika vojvodinja Luksemburška je bila v petek proglašena za republiko, ko se je velika vojvodinja Marija umaknila na neko pristanišče blizu glavnega mesta. V zbornici je bilo veliko razburjenje in klerikalni poslanci so zapustili dvorano.

MACKENSEN V TEMEŠVARU.

Basel, 13. januarja. — Brzojavka iz Budimpešte naznana, da je maršal Mackensen interniran v Temišvaru na Ognskem.

Prejane brzojavke so pripovedovale, da je Mackensen interniran na nekem posestvu grofa Karolyja. Neka druga brzojavka je pripovedovala v detajlih, kako se je Mackensen pripeljal v Berlin in kako so ga razorožili nemški revolucionarji in mu odvzeli milijone, ki jih je pripeljal s sabo iz Rumu-

nije. Katera brzojavka je resnična?

OSKRBA RUSKIH VOJNIH U-JETNIKOV.

Pariz, 13. januarja. — V Nemčiji je še 1.000.000 ruskih vojni ujetnikov. Za njih interese se bo pobrigal Carl Taylor, major pri "Ameriškem rdečem križu", ki je odšel z ekspedicijo "Rdečega križa" v Nemčijo.

Nova angleška vlada.

London, 12. jan. — Včeraj so bila uradno objavljena imena novih ministrov, ki jih je imenoval Lloyd George. Imena so razočarala liberalne kroge, kajti imenovani so v večini unionisti in konservativci, ki bodo vsekakor ovirali Georgev "radikalni program". Časopisje je hladno sprejelo nov kabinet, nekateri pa izražajo odprto nevoljo vsled pomanjkanja "nove krvi" v ministristvu. Bonar Law postane vodja vladne stranke v parlamentu in Balfour obdrži zunanje zadeve.

Vesti iz Rusije.

Sovjet je odpravil denar.

Pariz. — Iz ruskih virov poročajo, da je centralni sovjet v Moskvi odpravil kroženje denarja in ga zamenjal za delovnimi kuponi. Kdor opravlja kakršnokoli produktivno ali potrebno delo, dobi namesto denarja zvezek kuponov, za katere dobi v vladnih prodajalnicah vse, kar potrebuje.

Sovjet je bil prisiljen na ta korak zaradi tega, ker je buržoazija poskrila ves kovan denar, s papirnatim denarjem pa ni bilo mogoče zadostiti potrebam republike. Razen tega hoče sovjet z odpravo denarja zatreti spekuliranje z živili, podkupnine in korupcije vsake vrste.

Lenin zaprt v Kremli.

Washington, D. C. — Državni department je prejel poročilo iz švedskih virov, da je Lenin zaprt v Kremli in Trockij je zdaj na krmilu boljševiške vlade.

Iz Helsinkijev javljajo, da se je tretji finski rdeči polk v ponedeljek bojeval na strani boljševikov.

Boljševiška sila raste.

Stockholm. — Zadnje vesti iz Rusije, ki pridejo bodisi v obliki kakšnega vtihotapljenega časopisa ali jih prinese kak potnik, ki se izmuzne čez mejo, dokazujejo, da narašča moč boljševiške vlade od dne do dne, medtem ko je gospodarski položaj zelo slab. Boljševiki nimajo več takorekoč nobenih političnih nasprotnikov. Vse stranke so menda spoznale, da je stabilnost Leninove vlade zagotovljena in da je vsak nadaljni odpor brez koristi.

Voditelji menjševikov, kot sta Abramovič in Martov, so se pridružili Leninu in menjševiki so dobili vstop v sovjet. Nedoigo tega se je vršil v Moskvi kongres konsumnih društev, ki so se lani tvorila glavno silo protiboljševiške opozicije, toda zdaj se je kongres izrekel za sovjetsko vlado in proti vsaki protirevolucionarni vladi.

Drugi velik uspeh imajo boljševiki s svojo armado. Rdeča armada je dovršena stvar in ni več nobena šala. Veliko število častnikov iz stare armade je stopilo v rdečo armado in vse rdeče čete na vzhodni fronti od Revala do Ukrajine so pod vodstvom generala Čerimsova. Vsa rdeča armada je pod vrhovnim vodstvom Trockija.

Poročila o velikem stradanju in umiranju vsled lakote ter o "rdečem terorizmu", so večinoma pretirane. Največje pomanjkanje živil je v Petrogradu, toda v Moskvi in drugih večjih mestih je dovolj živeža za vse proletarce. Na kmetih sploh ne poznajo pomanjkanja. Kmetje imajo zdaj zemljo in so povsem zadovoljni. Takozvani "rdeči terorizem", ki obstoji v tem, da se zatre vsako protirevolucionarno gibanje pristaev starega carizma in buržoazije, je prenehal v Moskvi pred tremi meseci in zdaj je tam mir in red.

Kakor izgleda stvar, je zavezniška intervencija v Sibiriji in Arhangelsku največ pomagla k utrjenju boljševiške vlade. Dokler ima Lenin in Trockij dober vzrok, da kažeta na nevarnost zavezniškega imperializma, toliko časa bodo ruske mase složne v boju proti vsakemu tujcu, ki stopi z orožjem na njihova tla.

Ameriške vesti.

DIPLOMAT OBTOŽEN LJUB-KOVANJA Z RUSKO AVTO-KRACIJO.

New York, N. Y. — Aleksander Brailowsky, urednik "Delavea in Kmetovalca", je obtožil Boris A. Bakhtmetova, ruskega poslanika v Združenih državah, pred delegati, zastopajočimi ruske delavce, da hoče prirediti protirevolucijo. V dokaz je Brailowsky navedel, da je M. Bakhtmetov, ki se sedaj nahaja v Parizu na mirovni konferenci, dal tiskati v New Yorku ruske bankovce za vsoto 85.000.000 rubljev.

"Resničnost te izjave lahko dokazemo, kadar je treba", je dejal Brailowsky. "Ti bankovci so bili tiskani v komadah po 25 in 100 rubljev in Bakhtmetov jih je cirkuliral tukaj in onkraj v kronon, da uniči sedanjo vlado v Rusiji."

NOVI AVTOMOBILI TUDI NI-BO SPOLNILI STAVLJE-NEGA CILJA.

Chicago, Ill. — Policija v Chicagu je dobila dva nova avtomobila, ki vozita s hitrijo 70 do 80 milj v uri. Avtomobila sta bila naročena, da z njima love avtomobandite, ki ropajo banke, prodajalne in pasante na ulici. Avtomobiloma so dodeljeni detektivski, oboroženi z repetirkami.

Komaj sta bila avtomobila izročena policiji, je že došlo poročilo, da so štirje banditje oropali James O'Donnell Teaming kompanijo. Takoj je odšel veliki avtomobil, naložen z detektivki, na lov na bandite. Vrnil se je brez uspeha.

Drugi lov na bandite je prišel ko je došlo poročilo, da so banditje oropali draguljarno E. Strassburgerja, ki je končal s takim rezultatom kot prvi.

Nekaj se je pa zgodilo pri tem lovu, kar je vredno, da se omeni. Okoli polnoči je veliki avtomobil doživel prvo kolizijo na vogalu Oseminajste ulice in Michiganske ceste. Trije detektivski sarženti so tako težko ranjeni, da so jih prepeljali v bolnišnico. Avtomobil je bil na lovu banditov, ko se je dogodila nesreča.

NEVAREN BANDIT PRIJET.

New York, N. Y. — Detektiv Albert Doodey je spoznal po sliki v Roy Tylerju nevarnega bandita in ubežnega kaznenca, ki ga iščejo v osemih srednjeevropskih mestih. Našel ga je v neki brooklynski bolnišnici.

Roy Tyler se je udeležil roparskega napada na East Brooklyn Savings banko, pri katerem sta bila ubita dva uslužbenca in vpletenih \$13.000. Po Doodeyjevi izjavi, je Tyler oddal usodepolno strelo.

Iz Clevelanda prihaja vest, da je Roy Tyler bandit, ki se je udeležil roparskega napada na Garfield Savings and Trust kompanije, pri katerem je bilo odnesenih \$15.000. Napad je bil izvršen pred enim letom. Po izjavi policije je edini bandit od petih, ki je še prost.

KONVENCIJA DELAVSKE STRANKE.

New York, N. Y. — Na konvenciji delavske stranke je bila sprejeta platforma, ki zahteva dalekosežne socialne, industrijske in politične zahteve. Konvencija je odobrila tudi mirovne cilje predsednika Wilsona.

Platforma zahteva samoodločevanje narodov, protestira proti vmešavanju v notranje zadeve Rusije in drugih narodov in zahteva umaknitev zavezniških čet iz Rusije. Izjavlja se za ligo delavcev vseh narodov, ki naj bo dopolnilo k ligi narodov, in katere namen naj bo "uničenje avtokracije in gospodarskega imperikalizma" po vsem svetu.

Dalje izreka opozicijo proti splošni vojaški službi v mirnem času in jo prizna le v vojnem času, če se je ljudstvo izrelo za vojno s splošnim glasovanjem. Zahteva tudi odprto diplomacijo, odpravo tajne diplomacije in kronanih vladarjev.

LJUBEZENSKA DRAMA.

Chelms, Mas. — Peter Smith je odšel v Francijo kot vojak, njegova soproga Alice je pa ostala do ma s 5 letnim sinčkom. V odstoj

nosti svojega soproga se je Alice seznanila s trgovskim mornarjem Vesta Clarkom. Kmalu se je med njima razvilo prijateljsko razmerje. Nekega dne sta se sprla, toda zakaj sta se sprla, o tem kronika molči. Posledica tega spora je bila, da je Clark zaktal Smithovo soprogo in njenega sinčka, sebi je pa poslal kroglo v glavo. Zdravniki dvomijo, da okrevata.

MESARSKI TRUST.

Washington, D. C. — Pet mesarjev v Chicagu gospodari nad živinskimi stajami v pet in tridesetih mestih. Tako je poročal mr. Colver, predsednik zvezne obrtne komisije, pred zbornim odsekom za meddržavno trgovino.

Ta izpoved dokazuje, da je pet mesarjev absoluten gospodar na živinskem trgu in da so vse besede mesarjev o svobodni konkurenci na trgu pesek v oči ljudstvu. Živinorejci morajo prodati živino po ceni, ki jo določi pet mesarjev, pravzaprav uslužbenecih petih mesarjev.

PRODUKCIJA MUNICIJE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Washington, D. C. — Poročilo opretnega departamenta medzvezniškega biroja za statistiko izkazuje, da se je produkcija municije v Združenih državah tako hitro razvila v zadnjih mesecih, da so v Ameriki izdelali več munkeje kot v Veliki Britaniji in Franciji.

V letu 1918 v mesecih julij, avgust in september so proizvedli povprečno na mesec 27.270 strojnih pušk, v Veliki Britaniji je produkcija znašala 10.947, v Franciji pa 12.126. V istem času so proizvedli v Združenih državah povprečno 233.563 pušk na mesec, v Veliki Britaniji 112.821 in 40.522 v Franciji. Nabojev so proizvedli v Združenih državah 277.894.000 zavojev, v Franciji 129.845.000 in v Veliki Britaniji 259.769.000 zavojev.

PRAŠIČJA KOLERA JE NA-PRAVILA \$75.000 ŠKODE.

Pittsburgh, Pa. — Dr. T. E. Mince, državni živnozdravnik, je predaval v živnozdravniškem klubu zapadne Pennsylvanije o prašičji koleri. Dejal je, da je bolezen ozdravljiva, kljub temu je pa podavila prašiče v vrednosti \$75.000. V minoletem letu so v Pennsylvaniji priredili 1.150.000 prašičev, ki reprezentirajo vrednost \$21.000.000.

BERNSTORFOV NETJAK OB-SOJEN.

San Francisco, Cal. — Baron Allardt von Dem B. Muench, netjak bivšega nemškega poslanika Bernstorfa v Združenih državah, je bil obsojen na trimesečni zapor, ker je skušal vstopiti v deželo s ponarejenim pasom.

AMERIKA DEMOBILIZIRA HITREJŠE KOT BRITANIJA.

Washington, D. C. — General March, šef generalnega štaba, je izjavil, da Amerika na podlagi izkazanih poročil dvakrat hitreje demobilizira kot Britanija. Do 10. januarja je bilo odpuščenih iz ameriške armade 693.889 mož.

V AMERIKI GRE VEČ ZA GU-MI ZA ZVEČENJE KOT ZA ŠOLSKJE KNJIGE.

New York, N. Y. — Mr. Lane, tajnik za notranje zadeve, je v tekni govora o amerikanizaciji povdaril, da je Amerika dvakrat toliko izdala za gumi za zvečenje kot za prvi in drugi poduk. Priporočal je, da Amerika zniža število analfabetov, ki znaša 10 odstotkov.

ZRAČNA LADJA NA PREISKU-ŠEVALNEM POTOVANJU.

Norfolk, Va. — Zračna ladja "C-1", dodeljena mornarici, se je dvignila v zrak, da napravi svoj 1.500 milj dolgo pot.

NASELJENCEV JE MALO.

Washington, D. C. — V zadnjem letu je naseljevanje skoraj popolnoma prenehalo v Združene države. Statistika naseljeniškega urada izkazuje, da je od 1. aprila 1917 do 30. septembra 1918 došlo v Združene države 178.362 naseljenikov in da jih je odpotovalo 123.676.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Iskorp. 27. junija 1907 v dr. Hlinšč.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.
PREDSEDNIK: Vincenc Canjar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hraat, Box 140, Canonsburg, Pa.
TAJNIK: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDJELA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawndale av., Chicago.
SLAGAJNIK: Anton J. Terbovec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR.
Jože Ambrožič, predsednik, Box 351, Canonsburg, Pa.
John Underwood, 408 Hay St., Springfield, Ill.
Martin Zelaznikar, Box 276, Barberton, Ohio.
Jos. Radlšek, Box 432, Smithon, Pa.
Frank Somrak, 8800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.
OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawndale av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Plasterich, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radlšek, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kana., za jugoslopad.
Leo Kukur, Box 240, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14818 Hale Ave., Collinwood, Ohio.
Jože Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
Jos. Kalan, 6101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjar, Jože Ambrožič in Matt Petrovič.
ZDRUŽITVENI ODBOR.
PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trtelj,
Jedko Oves,
Mary Udočič.

VRHOVNI ZDRAVNIKI (še ni izvoljen): Jože Zvertnik.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zvertnik.

POZORI! — Vse denarne priloge in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljajo na naslov: John Verderbar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse zadeve bolniške podpore naj se pošiljajo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v gl. uradu.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornji.

Vsi prisilni in drugi spisi, natančno, oglaš, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslov: Jože Ambrožič, Box 351, Canonsburg, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincenc Canjarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, natančno, oglaš, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim sreem naznanjam vsem sorodnikom, znanem in prijateljem, da je po dolgi bolezni za večno zaspal

FRANK ZAKRAJŠEK.

Pokoju je bil doma iz vasi Lesnje pri Skofiji, fara Šmarje na Dolenjskem. Star 37 let in v Ameriki je bil nad 13 let in ves čas v Middle Branch, Ohio. Tukaj zapuška soprogo in troje otrok od 7 do 10 let starosti, v starem kraju pa stariše, dva brata in tri sestre. Iskreno se zahvalim vsem, ki so ga obiskali v času bolezni in mi pomagali v bridkih urah. Lepa zahvala družini Prijatelj iz Canton, O., za krasni venec, ki so ga položili na krsto, ter mi veliko pomagali v žalostni uri. Hvala družini Odar in Joe Srakovice, kateri sta pomagali urediti vse potrebno za pogreb. Lepa hvala društvu štev. 315 SN-PJ. za krasni venec in ravno tako vsem, kateri so se vdeležili pogreba. Da je bil pokojnik zelo priljubljen med tujaknjimi rojaki in bližnje naselbine Canton, je pokazala velika vdeležba na mirodvor. Pokopali smo ga na katoliško pokopališče v Canton, O. Lepa hvala vsem. Tebi moj nepozabni soprogi, pa želimo, počivaj mirno v hladni ameriški zemlji.

Zalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Žalupci ostali: Marija Zakrajšek, soproga, Mary, Joseph in Franciška, otroci, Middle Branch, Ohio, P. O. Box A.

Naročniki! Pozor!

Poštni zakon zahteva, da je vaša naročnina plačana vnaprej. Znamenje (Januar 31-19) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljeno, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pošljite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja sedaj moj brat John Tome. Pred tremi leti bil je nekje v Clevelandu, Ohio in sedaj pa ne vem kje je, ker se mi ni oglasil že nad dve leti. Prosim cenjene rojake če kdo ve za njegov naslov naj mi ga naznani ali pa ako bo sam ta oglaš čital naj se mi priklji. Doma je iz Dobrave pri Ljubljani. Moj naslov je: Fr. Home, P. O. Box 46, Eveleth, Minn.

Trgovca z vsakovrstno stalno se priporoča vsem slovenskim rojakom dobra in točna postrežba. Pišite v vašem jeziku. Naslov je:

M. POGORELC,
7 W. Madison St.,
Room 605
CHICAGO, ILL.

NAPREDEK

"

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisatelj Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Vidim."
"Prišel je ravnokar iz Čehrina. Tam Lahe more."
"A veš li ti kmet, kdo gre za nama v Čehrin?"

"Kdo?"
"Knez Jeremija!"
Prezirljivi obrazi pastirjev so postali hipoma pokornejši. Vsi se odkrijejo, kakor na povelje.

"A znate-li vi, kmetje?" nadaljuje gospod Zagloba, "kaj Lahb narede z onimi, ki more? Take obešajo. A veste, koliko ima knez Jeremija vojakov; veste li, da je komaj polj milje od tod? Kaj počenjate, pasje duše! Proč s svojeglavnostjo! Kako ste naju sprejeli? Vodnjak pravite, se vam je posušil? Nimate vode za konje? Butci! razbojniki! Pokazati vam hočem!"

"Ne srdite se gospod! Vodnjak je suh. Sami gonimo v Kahamlik napajat. Tudi zase si donšamo vode od tam."

"Skopuh!"
"Oprostite, gospod! Vodnjak je suh. Če ukažete, pa skočim po vode."

"Ni treba, pojdem tje sam z mladeničem. Kje je Kahamlik?" vpraša ostro.

"Evo, dve postaji od tod!" odvrne škilavec pokazavši na pas neke gošče.

"Ali se mar naj vrnem na cesto; ali se pride tje tudi po stapi..."

"Pride se, gospod. Jedno miljo od tod se zavija reka k cesti."

"Fante, stopaj naprej!" zavpije gospod Zagloba, obrnivši se k Heleni.

Dozdevni fantin zavrti konja ter odjaha.

"Čujte!" reče Zagloba, obrnivši se k pastirjem. "Če pride prednja straža tu mimo, povejte ji, da sem jezdit po stapi na cesto."

"Dobro gospod!"

Čez četrte ure pozneje je jezdit Zagloba zopet poleg Helene.

"Ravno pravi čas sem se domislil knezovega imena", reče, pomežikaje z očesom, pokritim z belo marogo. Sedaj bodo sedeli ves dan in čakali straže. Kar strepetali so, ko so zaslišali knezovo ime.

"Sedaj vidim, da si znate se svojim bistroumnjem pomagati iz vsake zapreke!" reče Helena. "Hvaležna sem Bogu, da mi je poslal takega varuha."

Plemiču so bile pogodu te besede. Nasmehe se, pogladi si z roko brado ter reče:

"A kaj? Zagloba ima glavo na pravem mestu. Zvit sem, kakor Uliks, ako bi ne bil, že davno bi me bili krokerji pozabili. Kaj sem hotel, treba je bilo se izmotati. Radi so verjeli, da je knez blizu, saj je tudi resnica, da se danes ali jutri pokaže v tem kraju z ognjem in mečem, kakor nadangelj. Če bi na poti kje pobil Bohuna, rad grem bos na božjo pot v Čenstohovo. Vsekako pa ti rečem, da njihova ošabnost ni kaj dobro znamenje za nas; — očitno, da so kmetje že tukaj zvedeli za Hmelničkijevo zmago. Morala se bova torej klatiti po pustnji in le redko zahajati v vasi, ker je nevarno. Bog da, da bi prišel kmalo knez z vojsko; prišla sva v tako zapreko, da si huje misliti ni mogel!"

Strah prevzame zvončice Heleno. Hote slišati kako tolažilno besedo od Zaglobe, reče:

"A vendar upam, da rešite mene in sebe."

"To se razume", odvrne stavec. "Zagloba ima glavo zato, da bo znala skrbeti za svojo kožo. Vrh tega si se mi tudi toliko prikupil, da hočem skrbeti za te, kakor za lastno hčerko. Najhujše pri tem je kar sem ravnokar rekel, da ne vea kam bežati, ker tudi Zlatonoša ne bo bržčas kaj varno zaveje."

"Zanesljivo vem, da sta v Zlatonoši moja brata."

"Sta, ali pa tudi ne, ker sta znala že oditi. V Rozloge gotovo nista šla po tej cesti, kakor midva. Jaz se zanašam na tamonojno posadko. Da bi bilo vsaj pol prapora ali polka v gradiču! ... Toda evo, v Kahamliku sva. Trsiče stoji pred nama. Prepeljeva se na drugo stran in namesto naravnost k cesti, odjedzava vsako sled za seboj. Res, da se približava nekoliko k Rozlogom, toda ne veliko."

"Približava se k Brovarkom?" rekla je Helena, "odkoder drži pot v Zlatonošo?"

"To je še boljše. Stoj gospodična!"

Napojila sta konje. Potem je gospod Zagloba, pustivši Heleno varno skrito v trsiču, šel iskati broda, katerega je takoj našel, ker je bil le nekoliko strani od mesta, kamor sta prijezdila. Tam so tudi pastirji gonili konje na drugo stran reke, ki je bila sicer dovolj plitva, samo na njena bregova, blatna in obračena z goščavo, nisi lahko dospeli. Prepeljajva se na drugo stran, poženeta konja urno navkreber ter jahata brez odihljaja do temne noči. Pot je bila kaj težavna, ker se je zlivalo v Kahamlik več potokov, narejajočih tu in tam močvirja in kaluze. Vsak hip sta morala iskati pot, ali pa brestski skoki goščavo, kar je močno oviralo potovanje. Konja sta se grozno utrudila ter komaj še vlekle noge za seboj. Včasih se njima je vdiral tako, da si je Zagloba mislil, da več ne prideta na površje. Daljše potovanje je bilo naravnost nemogoče, — ker bi znala naleteti na požirljivo močvirje ter tam utoniti, vsled tega je tudi gospod Zagloba sklenil čakati jutra.

Razsedel je konja ter ju zvezal in spustil na pačo. Potem je nagrabil skupaj listja, napravil iz njega ležišče, pokril ga z rjuhami in plaščem ter rekel Heleni:

"Vlezi se k počitku, gospodična, ker boljše nimava stori. Jutranji vetrič te zbudi, rosa ti omije očesa. ... Tudi jaz položim glavo na sedlo, ker te ne čutim več kosti v sebi. Kurila ne

bova, da nama svetloba ne privabi teh pastirjev. Noč je kratka, ob avitu zopet odrineva. Mirno spavaj gospodična! Potuhnila sva se, kakor zajca; akoravno nisva dospela Bog ve kako daleč; vendar sva zatripa vsako sled za seboj. Sam zlod bi bil, ki bi naju našel. Lahko noč, gospodična!"

"Lahko noč, gospod!"

Gibčni Kozarek je pokleknil ter dolgo molil dvigajoč oči k nebu. Gospod Zagloba je vzel sedlo na pleča ter ga nesel nekoliko strani, kjer si je poiskal prostora za prenočišče. Breg je bil za to pripraven kakor nalašč, dovolj visok in suh in brez komarjev. Gosto hrastovo listje ju je branilo dežja.

Helena dolgo ni mogla zaspiti. Dogodki minole noči so ji stopili zopet živo pred oči. V temi so se prikazali obrazi pomorjenih; strinje in bratov. Zdelo se ji je, da je zaprta s temi mrtveci v oni dvorani, v katero je ravnokar prilezala Bohun. Videla je njegovo blede lice, naježene obrvi in vanjo uprte oči. Nepopisljiv strah jo je prevzel. Kaj, če v tej temi, ki jo obkoljuje, res ugleda dvoje žarečih oči?

Medtem je pogledala luna mimogred izza oblakov, oblika s svojo svetlobo dobrovo in hrastiče, dajaje čudno podobno deblom in vejam. Koseci so se oglašali v goščavi, prepelice na stapi; časih pa so doletavali na ušesa čudni daljnji glasovi ptic, ali ponočnih zverin. Ne daleč proč sta smrkala konja, ki sta grizla travo ter zvezana, okorno skakajoč, oddaljevala se čedalje bolj od spavajočih. Vsi ti glasovi so le zazibali v spanec Heleno, ker so razpršili prejšnje fantastične prikazni, predstavljajoč resničnost. Govorile so ji, da vse, kar ji je sedaj sililo pred oči, bilo je le plod razdražene domišljije, posledica prestalega strahu in nič drugega. Pred nekaj dnevi bi jo bila misel na tako prenočišče pod mlilim nebom v daljni pustnji napolnjevala s smrtnim strahom; sedaj pa se je zadovoljno spomnila, da je res nad Kahamlikom, daleč proč od svoje deviške sobice.

Koseci in prepelice so ji torej prepevali svoje pesmi, nad njo so migljale zvezdice, in ko je veter s svojim pihom pomajal hrastove veje, je listje glasno zašumelo in jo zazibalo v spanec. Toda noči v pustnji ne minevajo navadno brez iznenadenja. Že se je svitalo, ko zasliši od daleč neke čudne glasove, nekako prakanje, tulenje, hropenje in naposled evljenje tako bolestno in presunljivo, da ji je kar kri zaostala v žilah. Skoči po konci, oblika z mrzlim potom vsa osepna in ne znajoča, kaj naj stori. Naglo ji je avignil memo Zagloba, ki je dlejal s samokresom v roki golglav tja, odkoder so se slišali glasovi. Čez kratko sliši njegov glas: "U-ha, u-ha, siromak!" Strel zadoni in vse umolkne. Heleni se je zdelo, da čaka že celo večnost; naposled zasliši zopet glas Zaglobe:

"Da bi vas psi pogrizli, kožo z vas potegnili, in jo židje po svetu raznesli, proklete hijene!"

V njegovem glasu si bral obup.

"Gospod, kaj se je zgodilo?" vpraša Helena.

"Volkovi so konja ugonobili."

"Jezus, Marija! Ali oba?"

"Eden je že mrtev, drugi pa pohabljen tako, da jim nikakor ne uide. Po noči sta odšla za kakih tri sto korakov in že je po njima."

"Kaj bova sedaj počela?"

"Kaj? Vzameva palice ter sedeva nanje. Kaj jaz vem, kaj je mama početi? Tu je res obupati. Gotovo se je sam zlozej zarotil proti nama, — kar pa ni čudno — ker je Bohunov prijatelj, ali pa še celo brat. Kaj je početi? Ko bi se mogel spremeniti v konja, imela bi gospodična vsaj na čim jezdit. Lopov naj bom, če sem že bil kdaj v taki zadregi."

"Pojdava peš..."

"To b' ise nemara prilegalo tebi pri tvojih dvajsetih letih, ne pa meni, ki toliko črtim tako potovanje. Tako potujejo le kmetje, pa še ti veliko ne hodijo peš, in le samo pri pri nas še hodijo peš! Pravi obup, kakor ljubim Boga! Tukaj sicer ne bova sedela, marveč pojdeva; toda kedaj prideva v ono Zlatonošo, tega ne vem. Če je treba bežati, je beg še na konju neprijeten; bežati peš pa je zadnja reč na svetu. Sedaj je naju doletelo najhujše, kar se nama je moglo pripetiti. Sedli morava res tu pustiti; kar pa je potrebno za usta, treba bo na lastnih ramah nesti s seboj."

"Ne bom pustila, da bi vi sami nosili; tudi jaz nesem, kar bode treba."

Zagloba videč deklečino odločnost, sprijazni se nekoliko z usodo.

"Moja draga gospodična," reče, "res bi moral biti Turek ali pogan, ko bi to privolil. Take bele roke in tako nežna pleča niso za nošo. Če Bog da, bom sam opravil, samo počivati bom moral večkrat. Bil sem vedno preveč zmeren v jedi in pijači, zato imam sedaj nadubo. Vzemiva seboj rjuhi in nekoliko hrane, katere itak ne bo dosti ostalo, če se hočeva poprej dobro okrepčati za pot."

Začela sta zavijati kosilec, in Zagloba pozabivši na svojo ravnokar hvaljeno zmernost, je hrepnel le še po pijači. Proti poldnevu dospeta k brodu, kjer so časih prevažali ljudi in konje, ker so bili na obeh straneh opaziti sledovi konjskih kopit.

"Nemara vodi ta pot v Zlatonošo?" omeni Helena.

"Nikogar ni, da bi ga vprašala."

Komaj je gospod Zagloba umolknil, že se zaliži v daljavi človeški glas.

"Čakaj, gospodična, skrijava se," reče Zagloba.

Glas prihaja čedalje bližje.

"Ali koga vidite?" vpraša Helena.

"Vidim."

"Kdo je?"

"Berač-slepec s teorbano. Fantin ga spremlja. Sedaj se sezuvata. Prideta k nama preko reke."

Čez kratko je pljuskanje reke naznanjalo, da se res nekdo bliža.

Zagloba in Helena stopita takoj iz skrališča.

"Hvala Bogu!" reče glasno plemič.

"Na veke!" odvrne berač. "Kdo je?"

"Kristjanje. Ne boj se berač, tu imaš novič."

"Sveti Nikolaj prosil vam zdravja in sreče!"

"Odkod prideš, berač?"

"Iz Brovarkov."

(Nadaljevanje.)

Deseti brat.

ROMAN.

Spisal Josip Jurčič.

(Nadaljevanje.)

"To je kakih štirideset ali več let, kar se ne ve zanj. Mislimo, da je umrl. Mojega očeta brat je bil."

Ko je Martinek to slišal, se je uprl z levo roko v gljavice, se napol usedel in dejal s čudnim, strmečim glasom: "On je tvoj stric!"

Takoj po teh besedah pa se zgrudi na posteljo nazaj. Iz tega, kako je razvlekel usta in zatisnil oči, se je videlo, da ga je rana hudo zbolela, ko se je naglo sklonil pokonci.

"Da, res je, lahko je tako" — je govoril potlej Martinek kakor sam s seboj. — "Mislim sem za gotovo, da je kaj takega. Da bi bilo pa tako, stric, stric — tega nisem vedel. Da, v enem pismu sem našel Kvas, drugod je Kaves. Ali pa veš, da ni šel še kdo drugi tvojih prednikov z doma?"

"Noben. Tudi na tega so pozabili doma. Le dvakrat sem slišal o njem praviti. Sicer so bili vsi kmetje. Moj oče je bil osem let star, ko je šel oni z doma. Potem se ni več oglašil. Pa kakor vidim, veš ti nekaj več o njem."

"Vem, vem, še preveč vem!"

— pravi Martin nekako zamolklo. — "Ker te zdaj še bolj poznam, ti moram povedati zgodbo, ki je nisem še nikoli pravil drugemu kot sam sebi, da boš tudi ti vedel, kdaj sem jaz."

Ker je povest Martinkova precej dolga, jo stavimo blagovoljnemu bralcu v naslednji odstavci.

OSEMNAJSTO POGLAVJE.

On, ki je sam bil ljubi moj, on, ki je pravi oče tvoj, žel je po sveti, Bog ve kam, tebe in mene ga je sram!

Prešeren.

Tega je že nekaj let — tebe in mene še ni bilo — ko je prišel v glavno mesto naše dežele mlad doktor zdravnik; imenoval se je Peter Kaves. Ni mi treba praviti, da je bil tvoj stric. Zakaj je svoje rodovinsko ime izpremenil, tega ne vem. Mislim, da mu ni bilo všeč, in hotel se je napraviti bolj učenega.

Kmalu je bil znan po mestu kot najboljši zdravnik. Imeli so ga za najbolj učenega in res je ozdravil ljudi, ki so imeli take hromote, da že niso več upali zdravja. Tako se je raznesel glas o njem tudi po okrožju.

Nekega dne je dobil povabilo, naj pride v graščino, ki je bila kake tri ure proč od mesta. Plemenitaš Strug — tudi im smem povedati, ker je ta rodovina do današnjega dne že vsa pomrla — Strug ga je prijazno sprejel in mu naznanil, da je njegova stricnica, bratova hči, ki jo pa ljubi in ima kakor za svojo, že več časa bolna na očeh. Tudi mu je tako povedal, da je doktor lahko umel, da ne gleda na noben, še tolik denar, če deklica le ozdravi.

Ker je doktor videl, da bo tukaj plača jako dobra, je dejal, ugledavši bolne dekličine oči, da jo mora nekaj dni opazovati, odkod bolezen izvira. Graščak je bil tega vesel in mu je zatrdil, da bode imel, če se za nekaj dni nastani v gradu, kakor bi bil doma.

Magdalena Strugova je imela takrat kakih devetnajst let. Lepa ni bila po obrazu, pa imela je lepo dušo, sree dobro, ah, najboljše sree, kar sem poznal ljudi.

Doktor Peter Kaves se je na gradu seznanil bolj natanko z graščakom in njegovo stricnico. Bog mu je bil dal dober jezik, dar, ki ga ne dobi vsak, po katerem se je prikupil graščaku in moji materi — saj ti moram povedati, da je Magdalena Strugova moja mati. Poizvedel pa je Kaves tudi, koliko je premoženje Strugova, in da bo po stricu dobila vse Magdalena.

V svoji lakomnosti je takoj izprevidel, da ne bi bilo težko priženiti Strugovega premoženja. Bil je lepe vnanje postave in zaupal je tudi veliko svoji zgovornosti.

Res se ni motil. Moja mati je verjela prilizjenim besedam mladega doktorja. Revica je mislila, da je ves svet tak kot ona, da ne zna lagati in krivo prisegati!

Moja mati ga je ljubila v resnici in z vsem sreem. Tudi on je dejal in kazal, da jo ljubi tako in tako. Ona je premalo poznala ljudi in svet, da bi bila ločila hi navščino in odkritost.

Ko se je doktor preveril, da mu na eni strani ni nobene ovire, je potipal na lahko še na drugo, da bi izvedel, kako misli njen stric, varoval se je pa naravnost vprašati in povedati, da ravno on namerava dobiti bogato Strugovo. A tukaj je izvedel, da stric nikakor ni namenjen tako nizko sesti s svojo deklico, da bi jo dal temu ali onemu, ki nima niti gotovega premoženja, niti vsaj nje-munakega imena. Vendar ni obupal. Plemenitaš je bil star.

Dolgo ni mogel živeti. Čez pet let pa je bila deklica zadosti stara, da se je lahko sama odločila. Tako je sklenil čakati, kaj pride.

Okoli je bilo ozdravljeno in doktor je moral zopet v mesto. Plemenitašu se je bil znal toliko prikupiti, da ga je pri odhodu povabil, naj pride večkrat v njegovo hišo. Sicer pa je imel tudi po zimi priliko govoriti z mojo materjo, k je s stricem prihajala v mesto.

Tako jo je tri leta slepil s svojo ljubeznijo, ki je bila, to se ve, samo navidezna. Vse to zaradi bogastva.

Moja mati je bila stara dvaindvajset let. Ženini so se jeli oglašati. Marsikateri izmed njih jo je snubil, morda iz ravno tako nepoštenih razlogov kakor Kaves; vendar vem, da bi bil najslabši med njimi boljši od doktorja. Pa mati je imela vero, da boljšega in blažjega nima vesoljni svet. Zato se ni udala v

stričevo voljo, da bi se omožila pred njegovo smrtjo, dasi ji je nasvetoval zdaj tega, zdaj onega.

Stric je bil že nevoljen in je pretil tako in tako.

To je doktor vse izvedel. Ker se je bal, da mu ne bi izpodleto, lo, česar je čakal že tri leta, da bi namreč ne prisilil strice moje matere v zakon s kom drugim, je sklenil to preprečiti. Kar je malopridnež naredil, se zgodi v naši deželi težko še kdaj. Prigovarjal je moji materi, da bi se na tihem poročila z njim. Moja mati pa je bila preveč vestna ženska, da bi se bila takoj udala.

Ko je razvidel, da sam ne opravi ničesar, je dobil za denar malopridnega duhovna, ki ni hotel poznati svetosti svojega stanu in je bil zaradi tega po višji duhovski oblasti od službe odstavljen. Ta duhovnik je moji materi dokazoval, da tako dejanje v teh razmerah ne bi bilo niti zoper cerkveni, niti zoper deželni zakon, če se le poroka črez nekaj let očitno razglasi ali na videz ponovi pred svetom. Ker je doktor to obetal, je privolila moja mati in omenjeni duhovnik ju je poročil.

Pač se je kesala moja mati in točila grenke solze, ko je bilo to končano. Nekaj ji je menda dejalo v sren, da ta reč ne more imeti srečnega konca. Tudi se ji je takoj zdelo, da se je doktor, poprej ves ljubezniv in priazen, po poroki vidno izpremenil. Pa revica je molila in prosila Boga, da bi vse obrnil na bolje, in molitev ji je dajala upanje. Upanje! — upanje! Neumnost! —

(Dalje prihodnjije.)

Pozor!

Poziv na delavski shod,

ki se vrši v petek 17. januarja 1919 točno ob osmih zvečer v veliki dvorani poslopja št. 180 W. Washington St., št. sobe 301, tretje nadstropje, Chicago, Ill.

Delavci in delavke pri ženskih slamnikih: šivilje, blokariji, sajzarji, likalci (preserji) in vsi drugi, ki opravljajo kakršnokoli delo v tej obrti, se pozivajo polnoštevilno na ta shod, ki ga sklicuje unija slamnikarskih delavcev in delavk.

Slamnikarska organizacija (Millinery and Ladies' Straw Hat Workers' Union) jamči šiviljam sledeče pogoje:

1. Da ne bodo moški šivali slamnikov v tovarnah, v katerih so vposlene šivilje; ki so organizirane v podpisani in tu imenovani uniji, izvenmi kadar jih bodo šivilje, same zahtevale.

2. Da se moškim prepriči vsako vmešavanje v vašo (šiviljsko) obrt, kadar to zahtevate, in da se šiviljam dovoli ustanovitev lastne ženske podružnice (Local) ter da smejo šivilje izvoliti svojega lastnega zastopnika (business agenta).

3. Izjavljamo, da vam bodo vsi organizirani moški delavci stali vedno na strani za vaše opravilne zahteve; ravno tako vas bodo podpirali člani in članice naše unije v New Yorku in drugih mestih Združenih držav ter v Južni Ameriki, ki šteje sedaj nad 35.000 članov. To je najmočnejša organizacija izdelovalcev in izdelovalk ženskih klobukov v Ameriki.

Delavke in Delavci!

Zagotavljam vam, da nam je ležeče edino na tem, da ste vsi organizirani, kar nas je slamnikarske obrti, v eni močni organizaciji, ker le s tem postanete močnega sila proti izkoriščevalcem. Vse drugo je lokalnega pomena, kako si namreč uredite to ali ono notranjo stvar. Pomagati vam hočemo do pravice, ki vam gredo po vseh prirodnih postavah; storiti vas hočemo močne in zavedne; odpraviti hočemo neslogo in škodljivo konkurenco med vami in vas združiti v eno samo, močno armado. Vediti, da delavci in delavke ene stroke, ki so združeni v eni sami organizaciji, so sila, ki šteje vse, medtem ko več organizacij ene stroke pomeni propast. Priboriti vam hočemo pravične pogoje, ki ste jih že davno zaslužili in zaslužile.

Delavke in Delavci!

Ali se ne zavedate, da letite v propast? Ne razdružujte sami sebe, ne omalovažujte se! Zavrnite vsakogar, ki vas odvrča od organizacije, kajti iz medenih besed vsakega takega človeka puhti strup, ki ga ga razdirja delodajalec v vašo in vaših tovarišev škodo. Poučite nezavedne in ne zamerite jim, toda hujšačem povejte, kar jim gre.

Pojdite naprej! Storit korak, ki ga itak morate storiti prej ali slej, torej je najbolje, da ga storite takoj.

Vsi na shod na imenovani večer!

MILLINERY and LADIES' STRAW HAT WORKERS' UNION.

Čemu biti bolan?

ko se lahko za tri cente prepričate in najdete pot k zdravju.

Ako tipite valed nervoznosti, želodčne ali obistne nerednosti, splošna oslabelost, glavobol, izguba snesti, neprebravnost, zaprtica, izguba moči, ne čista kri, revmatizem, bolečine v hrbtu, zguba spanca, ako se počutite utrujeni, izdelani, tedaj ne trošite denarja za neznanu zdravila.

Reg. U.S. Pat. Off.

Pošljite nam tri cente v pismu s vašim naslovom in mi vam bomo poslali z obratno pošto, brez vsake nadaljne obveznosti na vašo stran, zastoj popolno tri dnevno zdravilo.

JUVITO

sestavljeno iz popolnoma čistega naravnega zelišča, izrastlega po prijaznem solnem in dežju po naravi sami.

Naslov: JUVITO LABORATORY

South Hill Branch 6 PITTSBURGH, PA.